

Terezínská iniciativa 55

ČASOPIS MEZINÁRODNÍHO SDRUŽENÍ

květen 2011

**Ukázka z výtvarných prací školní mládeže
po návštěvě Terezína**

Kolektiv žáků 7. třídy ZŠ Buštěhrad

Na paměť rodinného tábora

Tak jako každý rok uspořádala Tereziánská iniciativa v úterý 8. března tryznu v Pinkasově synagoze. Zdi synagogy, popsané jmény těch, kteří se již nikdy nevrátili, umocňovaly pietní atmosféru. Účastníky nejdřív přivítala Dagmar Liebllová, pak vystoupil s krátkým projevem Leo Pavlát, a nakonec se pomodlil rabín Karol E. Sidon. Mezi posluchači smutného shromáždění byl i izraelský velvyslanec Jaakov Levy.

Vystoupení Leo Pavláta:

Řekne-li se „Lidice“, snad každý ví, k jaké události to slovo odkazuje. Řekneme-li naproti tomu „tereziánský rodinný tábor“, většina lidí zůstane zmatena. Během jedné noci z 8. na 9. března 1944 bylo v plynových komorách Osvětimi zavražděno 3792 našich židovských spoluobčanů - mužů, žen, dětí. Největší hromadná vražda československých občanů z období nacistické okupace přesto jako by do českých dějin nepatřila. Každoročně na ni vzpomínají jen židovské obce: ti, kteří přežili, jejich potomci.

Primo Levi ve své knize „Pootopení a zachránění“ o šoa napsal: „Nikdy nebylo tolik lidských životů zmařeno v tak krátkém čase a za pomoci tak vědomého spojení technologické vynalézavosti, fanatismu a krutosti.“ A na jiném místě připojil: „My, kteří jsme přežili, tvoříme výjimečnou a navíc nepatrnou menšinu. (...) Díky obratnosti nebo štěstí jsme se nedotkli dna. Kdo se ho dotkl, kdo spatřil Gorgónu, se nevrátil, aby vyprávěl, nebo se vrátil němý.“

Ona dusící březnová noc v roce 1944 ovšem není jen příležitostí k pietní vzpomínce, byť s vědomím, že není v lidských silách v plnosti popsat ty hodiny, tu dobu. Téměř čtyři tisíce zavražděných českých Židů představovaly pozůstatky z pětitisícového transportu, který opustil Terezín o půl roku dříve. Dalších dva-

náct a půl tisíc Židů bylo z Terezína posláno do Osvětimi do konce května 1944. Důvod? Ulehčit přelidněnému ghettu, aby v něm nacisté mohli zinscenovat divadlo pro představitele Mezinárodního výboru Červeného kříže. Vždy se přece najdou ti, kdo se násilníky nechají rádi klamat. Privilegovaní, nešťastní nepostižení, kteří se příčinnivě nebudou ptát a pro vlastní klid nebudou pátrat ve zmučených očích. Tak švýcarský delegát Maurice Rossel po návštěvě Terezína napsal: „V ghettu jsme našli město, které žije téměř normálním životem“ - a navíc výslovně popřel, že by odtud s jeho obyvateli odjížděly jakékoliv transporty.

Když se takto jeden funkcionář blahosklonně zapisoval do dějin šoa, v krematoriích Osvětimi planuly ohně takřka nepřetržitě. Podle písemného svědectví vězně, který byl nucen pracovat v blízkosti plynových komor, provázal smrt českých Židů v noci z 8. na 9. března 1944 zpěv: Zněl „Kde domov můj“, ale i „Hatikva“, která se později stala hymnou izraelského státu, a rovněž Internacionála.

Ty tři písně, poselství jdoucích na smrt, zdá se mi jako by i předznamenovaly život českých Židů, kteří šoa přežili a kterých je dnes už jen hrstka. Domov, jak zaznívá z české národní hymny, po válce v pravém slova smyslu nenašli a i jejich rodná země zakrátko přestala být tou, kterou znali z dob prezidentů Masaryka a Beneše. Někteří čeští Židé uvěřili Internacionále, ale jistě ve jménu jejich idejí neočekávali antisemitské procesy a dlouhá desetiletí nenávisti komunistického státu vůči Izraeli. Další čeští Židé emigrovali. Naděje, což je český překlad hebrejského slova „Hatikva“, je provázela, když budovali svůj nový život v židovském státě i jinde.

Ať už však byli a dnes žijí kdekoli, válečné roky jsou s nimi napořád. Pomoci přeživším šoa, kde je třeba, snažit se pochopit jejich zkušenost, vyvodit z ní závěry pro dnešní svět - to už je především úkol dalších generací. Nezbývá než věřit, že takové noci, jako byla ta z 8. na 9. března 1944, budou mít pro ně svůj význam.

Všichni jsme lidi

Michaela Vidláková, foto Michal Stránský

Je krásná slunečná neděle - 17. dubna po 13. hodině. Na kraji Staroměstského náměstí se začínají scházet lidé, někteří se už znají, jiní ne. Chtějí snad manifestovat za vyšší plat, za zaměstnanecké výhody nebo pro odstranění neschopného politika? Shlukují se tak trochu jako včelí roj. Na čapkách pořadatelů, na transparentech, na rozdáváných letáčcích stojí písmena ICEJ - International Christian Embassy Jerusalem (Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jerusalem). Někteří jsou tak trochu neklidní: sejde se nás dost? Proč naše akce nemá širší propagandu, větší podporu? Přece heslo „Všichni jsme lidi“ nikomu neubližuje, nikoho neohrožuje.

Ale ne, žádný strach, sejdou se. Lidé přicházejí, další a další, odhadem kolem 800 účastníků nás vykročilo pod transparenty a vlajkami, mezi nimiž dominují vlajky Izraele. Všichni

Přemysl Sobotka

Bohuslav Svoboda

Dagmar Lieblová

Mojmír Kallus, předseda ICEJ a Shahar Shelef, zástupce velvyslance Státu Izrael v Praze

Václav Hudeček

Tomáš Töpfer

přišli sdělit jenom to, že jsme lidi. Že je jedno jakého vyznání, nebo v Boha třeba vůbec nevěříme, že je jedno, jakým rodičům jsme se narodili. A také, že nám není lhostejný osud malé zemičky obklopené nepřátelstvím. Že konečně jednou už by měla ustát nenávisť k Židům, k Izraeli. Na náměstí Franze Kafky zatroubily šofary a poprvé zazněla píseň, která pak celý průvod provázela ulicemi bývalého pražského ghetta: „Proste

o mír pro Jeruzalém“. Na náměstí Jana Palacha se průvod na chvíli zastavil a postavy v bílém, mávající palmovými ratolestmi, tančily v rytmu písně a pak se spolu s průvodem vydaly dál do Valdštejnské zahrady. Nepopsatelná atmosféra zpívajícího pochodu: pocit vzájemné sounáležitosti lidí, kteří se většinou neznají - a přece si jsou najednou blízcí. (Škoda, že to tak není všude a pořád!)

Ve Valdštejnské zahradě pak probíhá kulturní program. Ještě zaznívá píseň o míru, pak přivítání, proslov tradičního přítele této akce, Přemysla Sobotky, 1. místopředsedy Senátu PČR, poté pozdrav pražského primátora Bohuslava Svobody, Hudečkovy housle i zpěv Lenky Lichtenberg, nepatetická a přesto velmi procítěná vzpomínka Dagmar Lieblové, předsedkyně Tereziánské iniciativy, další tradiční účastník programu Jan Potměšil s velmi emotivním čtením o vyvraždění rodinného tábora v Birkenau, proslov Shahara Shelefa, zástupce velvyslance Státu Izrael v Praze, a předsedy ICEJ Mojmíra Kalluse - to vše má jediný cíl: nejen teď, v tomto krásném dubnovém odpoledni, ale stále a stále a znovu a znovu bojovat kulturou, výchovou, vzděláním proti antisemitismu, proti nenávisti člověka k člověku.

Setkání účastníků u sklenky a pohoštění v Senátu zakončilo úspěšnou akci. Ještě dlouho zní v uších melodie „Ša'alu šelom Jerušalajim“ a hlavou táhne otázka: „Co udělat, aby nás bylo ještě mnohem, mnohem víc?“

Sněm Tereziánské iniciativy 7. dubna 2011 v hotelu DUO

Předsedkyně TI Dr. Dagmar Lieblová uvítala účastníky sněmu a přednesla zprávu o činnosti (*celou zprávu otiskujeme na str. 5-6*). Předtím však řekla: „Jedna členka Tereziánské iniciativy, členka redakční rady Doriska Grozdanovičová, se právě dnešního dne, kdy máme sněm, dožívá významného životního jubilea - Dorisko, já bych Ti za nás za všechny chtěla moc popřát, abys do těch dalších let zůstala alespoň takhle svěží a v takhle dobrém, zdravotním stavu jako dosud.“ (*Následoval potlesk všech přítomných.*)

Na zahájení vystoupily děti z Lauderových škol a potom přišla zpráva hospodáře (*viz str. 7*) a zpráva revizní komise (*viz str. 7*). Po diskusi zvolil sněm nové předsednictvo a nakonec bylo usnesení a závěr. Pak následovala volná zábava.

Večer se účastníci sněmu sešli znovu v Divadle Na Vinohradech na velmi pěkném představení Jistě, pane ministře.

Z diskuse:

Zuzana Podmelová velmi kladně zhodnotila náš časopis, vyzdvihla práci redakční rady a poděkovala předsednictvu za jeho dosavadní práci.

Dr. Martin Thiel nás informoval o dalším vývoji v záležitosti „ghettorente“. (*Jeho příspěvek přinášíme na str. 9.*)

Michal Frankl

Michaela Vidláková

Dr. Jan Munk vyslovil dík za spolupráci s Tereziánskou iniciativou a informoval o připravovaných akcích Památníku Terezín.

Dr. Michal Frankl vystoupil jménem Židovského muzea a předal pozdrav jeho ředitele Dr. Leo Pavláta. Mimo jiné sdělil, že ŽM pracuje na inovativním vzdělávacím projektu jak o holocaustu, tak o židovských dějinách 20. století, a také o 70. výročí zahájení

transportů židů z českých zemí. Oba tyto projekty budou vhodnou příležitostí pro naše společné setkávání a participaci.

Dr. Michaela Vidláková ve svém vystoupení lituje, že do plánu Židovského muzea není zahrnuta rozsáhlejší výstava o holocaustu, pro niž je k dispozici mnoho materiálů.

Dr. Michal Frankl reagoval na tuto připomínku vysvětlením, že ve Španělské synagóze bude nejen širší, ale i kvalitnější expozice, věnovaná tématu holocaustu. Úloha muzeí se mění, cesty informací též, doba není vhodná na zřizování muzea holocaustu.

Jiří Daníček ocenil práci TI a oznámil, že slíbený grant umožní opravit historické židovské památky, sahající až do roku 1913, které se u nás nalézají.

Mgr. Tomáš Fedorovič, informoval o novém webu Památníku Terezín, na jehož stránkách hodlá zveřejnit informace o Malé pevnosti a ghettu, jakož i webové prohlížeče osob židovského původu, uvedené v Tereziánské pamětní knize, i jména těch, které Terezínem neprošly. Žádal přítomné členy o připomínky. Před zveřejněním zašle Památník každému žádost o vyjádření souhlasu, jak vyžaduje zákon na ochranu osobních údajů.

Mgr. Marta Malá za Nadační fond obětem holocaustu děkuje TI a jejímu vedení za spolupráci, zejména při nedávné přípravě slavnostního setkání v Senátu 27. ledna při příležitosti Dne holocaustu. Zároveň pozvala přítomné na veřejné čtení jmen obětí na náměstí Míru v Praze 2, dne 2. května 2011.

Ing. Karel Sedláček z organizace ICEJ vyslovil upřímné poděkování za účast našich lektorů na 350 přednáškách o antisemitismu a holocaustu na školách

Zuzana Podmelová

Jan Munk

Tomáš Fedorovič

Marta Malá

Karel Sedláček

Zuzana Veselá

za uplynulý rok. Zároveň nás pozval na akci Kultura proti antisemitismu 17. dubna ve Valdštejnské zahradě. (Reportáž z této akce přinášíme na str. 3.)

Hana Jančíková promluvila o činnosti občanského sdružení Hadasa v Táboře. (Její příspěvek si přečtěte na str. 12.)

Zuzana Veselá poděkovala za vydávání časopisu TI. Postrádá však více informací o Slovensku.

Volbu nového předsednictva a revizní komise na období 2011-2013 řídila Dr. Anna Hyndráková. Při hlasování *en bloc* byl předložený návrh jednomyslně schvá-

len. Dosavadní složení představenstva bylo doplněno o dvě nové členky - Bohumilu Havránkovou a Věru Štinglovou.

Návrh usnesení přednesla Dr. Michaela Vidláková, byl přijat jednomyslně.

ALEŠ

Zpráva předsednictva PTI za rok 2010

Dagmar Lieblová, předsedkyně TI

Opět uplynul rok, opět se scházíme na sněmu TI, kde předsednictvo předkládá zprávu o své činnosti za uplynulé období. Současné předsednictvo bylo zvoleno 10. dubna 2008 na tři roky, takže na tomto sněmu budeme volit předsednictvo nové.

TI má v současné době přes 500 členů, z toho více než sto je 2. generace. Je potěšitelné, že se stále ještě v nemalém počtu setkáváme, i když každým rokem řada z nás odchází. Věnujme těm, kdo už nejsou mezi námi, tichou vzpomínku ...

V minulých letech jsme několikrát blahopřáli některým našim členům k významným událostem, která jim byla udělena. Je tomu tak i letos. Gratulujeme člence PTI Toničce Militké k udělení Ceny Homo auxiliaris, tedy Člověk pomáhající, kterou obdržela v Brně za svou neúnavnou sociální práci v Jihomoravském kraji.

Činnost předsednictva zůstává v posledních letech v podstatě stejná. Schůze PTI se konaly zpravidla každé třetí úterý v měsíci, kromě července a srpna, kdy se předsednictvo neschází. Výkonný výbor se scházel rovněž jednou měsíčně, a to i v letních měsících. Pravidelně se scházela redakční rada, výsledky její činnosti znáte, během roku jste obdrželi čtyři čísla časopisu. O činnosti komisí jste také byli informováni v časopise. Kromě sněmu připravuje PTI každoročně v říjnu setkání při vzpomínce na zahájení transportů. Loni se toto setkání konalo potřetí na Hagiboru. S tím, že k desce u Parkhotelu kladou kytici jen zástupci předsednictva a případně přijde několik dalších lidí, celkem všichni souhlasí. K programu ve společenském sále se však pokaždé ozve nějaká kritika. Vzpomínky pamětníků považují mnozí za zbytečné, protože jsme přece všichni prožili něco podobného a není třeba, abychom si to sami sobě připomínali. Pak jsme se pokusili uvést film, který natočili studenti jedné umělecké školy, aby byl vidět výsledek našich besed a setkávání s mladými lidmi. To také nenašlo odezvu. Loni jsme se tedy rozhodli, že program bude prostý, pár slov úvodem, vhodná hudba a modlitba. Ale i to vyvolalo kritiku. Prý má být ještě nějaký další program. V letošním roce to bude mít nové předsednictvo snadné, protože program k 70. výročí zahájení deportací a založení ghetta připravuje na 16. října Památník Tereziín. A v dalších letech si bude muset PTI nějak poradit. S kritikou se setkáváme i při pořádání tryzny v březnu. Doufáme, že se v příštích letech ujme přípravy tohoto aktu někdo jiný. Dokud neexistovala Tereziínská iniciativa, pořádala tuto pietní vzpomínku Židovská obec.

Na schůze předsednictva, případně na schůze výkonného výboru, byli zváni představitelé institucí, se kterými je TI ve styku. Byli to např.: dr. J. Munk, J. Špringl (PT), dr. L. Pavlát (ŽM), ing. K. Sedláček (ICEJ), E. Lorencová (členka správní rady Institutu Šoa za TI), M. Malá a A. Fictumová (NFOH), dr. J. Milotová (ITI), dr. I. Rymešová (EZRA). PTI se pravidelně zabývalo záležitostmi týkajícími se grantů, které TI dostává. Byly to zejména granty CC, MŠMT a NFOH, které jsme obdrželi na podporu zájezdů českých škol do Tereziína, a pak ovšem granty CC na zdravotní fond, domácí péči a naléhavou pomoc. ►

Granty CC a styky s touto organizací jsou vůbec pravidelným bodem programu schůzí PTI. Jsme CC nesmírně vděční, že zatím stále dostáváme značné částky na pomoc všem přeživším v ČR a doufáme, že to tak zůstane i v příštích letech. S granty je ovšem spojeno pravidelné psaní žádostí, rozpočtů a vyplňování nejednoduchých formulářů. V kontaktu jsme jednak s pracovníky CC přímo, a to zejména elektronickou poštou a faxem, jednak prostřednictvím pracovníků Jointu, Yechiela Bar Chaima a Aviho Feifra. Ti pro nás mnohdy znamenají velkou pomoc. Yechiel Bar Chaim se nedávno s námi rozloučil, protože bude pracovat v jiné oblasti, a představil nám svého nástupce Maria Izcovitche. Doufejme, že bude mít pro nás a naše problémy stejné pochopení.

Tím se dostávám k zahraničním stykům TI. S našimi členy v zahraničí máme kontakt hlavně prostřednictvím časopisu a také při jejich občasných návštěvách a zastaveních v kanceláři TI. Kolik ještě máme členů v zahraničí, můžeme odhadovat pouze přibližně podle toho, na kolik adres rozesíláme časopis, v současnosti to je asi 60 adres, ovšem někteří další si čtou časopis na internetu.

I v loňském roce pořádala německá organizace Maximilian-Kolbe-Werk rekreaci pro bývalé vězně koncentračních táborů. Z dvanácti našich přihlášených členů strávilo deset (dva na poslední chvíli odřekli) krásné dny u Bodamského jezera, další skupina, kde byli také naši členové, byla v Mnichově. Maximilian-Kolbe-Werk plánuje rekreaci i v tomto roce, jak jsme se však nedávno dověděli, nemíní ji pořádat v Německu, ale v České republice, prý aby to bylo pro účastníky méně náročné. Rekreace by se měla konat někdy v září, přesné datum a kde to bude, není zatím známo.

Samozřejmě i nadále trvají kontakty se zahraničními organizacemi, jako je Aktion Sühnezeichen, Braniborský spolek přátel Terezína, Room 28 či Dolnosaský spolek na podporu Terezína, jehož předseda nám napsal, že přejí našemu setkání pěkný průběh a doufají, že se v příštím roce našeho sněmu opět zúčastní. I v uplynulém roce byla do zahraničí zvána řada členů TI na konferenci, přednášky, besedy, výstavy apod. Tak se např.

M. Vidláková zúčastnila konference pořádané Nadací Friedricha Eberta v Drážďanech a v Terezíně, nazvané *Terezín od roku 1941 dodnes*, A. Hanusová a E. Hermannová jsou každoročně zvány jako členky poroty hudební soutěže do Schwerinu, D. Lieblová s dcerou byla pozvána Památkem Neuengamme do Hamburku na konferenci *Přeživší hovoří se svými dětmi*, A. Hanusová a E. Merová se v Berlíně účastnily premiéry opery *Děvčata z Terezína*. Na TI se čas od času obrací jednotlivci i kolektivy se žádostí o doporučení svých projektů. PTI svá doporučení, např. Česko-německému fondu budoucnosti, pečlivě zvažuje, doposud naše doporučení přispívala ke kladnému vyřízení žádostí. V loňském roce tak dostal podporu ČNFB společný projekt studentů pražského gymnázia Na Pražačce a hamburské reálky Bunawiete/Maretstraße nazvaný *Dialog pravnuček a pravnuček - učit se setkáváním*. Za tento projekt pak mladí lidé obou škol převzali v Hamburku 27. ledna 2011 Cenu Bertini-Preis. Bylo to vůbec poprvé v historii, kdy tuto cenu obdržel mezinárodní kolektiv. A nyní jsou oba kolektivy pozvané do Evropského parlamentu ve Štrasburku.

Pokud jde o tuzemské styky v uplynulém období, PTI si velice váží trvale dobrých vztahů a spolupráce s Památkem Terezín, Vzdělávacím centrem Židovského muzea, Federací židovských obcí, Židovskou obcí v Praze, agenturou EZRA, Nadačním fondem obětí holocaustu, Institutem Terezínského iniciativy i organizací ICEJ. Chtěla bych zdůraznit, že to dovedeme ocenit, ráda bych jménem PTI za to všem poděkovala a vyjádřila naději, že to tak zůstane i v budoucnosti.

Dnešním dnem končí činnost současného předsednictva. Uvědomujeme si, že s přibývajícím věkem je práce pro každého z nás obtížnější a náročnější; k tomu, zda se nám přesto nějak dařilo úkoly a povinnosti plnit, byste se měli vyslovit vy všichni a vyjádřit své připomínky, aby si z toho mohlo příští předsednictvo vzít ponaučení.

Závěrem bych chtěla poděkovat členům předsednictva, členům komisí, redakční rady, výboru zdravotního fondu i poradního výboru za dosavadní práci a popřát jim a nám všem zdraví a svěžest i do dalšího období.

Proč se smějeme?

Terezínský kabaret

Světová premiéra divadelní adaptace původního terezínského kabaretu „Zasmějte se s námi!“ autorů Felixe Porgese, Vítězslava „Pidly“ Horpatzkého, Pavla Weisskopfa a Pavla Stránského.

Autorkou adaptace je americká dramatička Kira Obolensky, hra vznikla ve spolupráci s dramaturgyní Lisou Peschel, režisérkou Hayley Finn a skladatelem Craigem Harrisem.

Divadlo na půdě, Magdeburská kasárna, Terezín, 15. června 2011 v 15.00 a v 19.30 hod.

Představení je v angličtině s českými titulky.

Vstup zdarma, rezervace míst předem je nutná. Autobusová doprava (zdarma) z Prahy je možná na základě rezervace.

Odjezdy ve 13.30 a 18.00 hod. z ulice Na Florenci, sraz vždy 15 minut před odjezdem.

Pro rezervaci lístků i pro rezervaci míst v autobuse kontaktujte Martu Jodasovou, tel. 222 310 681 nebo 607 194 610 příp. Lisu Peschel (e-mail: lisa.peschel@seznam.cz).

Představení se bude opakovat ještě 18. 6. v Divadle Pod Palmovkou jako součást festivalu Devět bran.

Zpráva hospodáře

Pavel Werner, hospodář a místopředseda TI

Jako každý rok i letos vám předkládám stručnou informaci o hospodaření TI v roce 2010. Naše výlohy činily Kč 1,734.000, naše příjmy Kč 1,344.000. Vzniklou ztrátu převedeme do tohoto roku a budeme hledat prostředky jak se s ní vyrovnat.

V roce 2010 jsme nejvíce peněz vydali na cestovné žáků a studentů do Terezína, a to Kč 763.844. Tento náklad však byl pokrytý dotací Ministerstva školství ve výši Kč 560.000 a grantem Claims Conference z USA. Druhý největší výdaj byly mzdy a odvody ze mzdy - Kč 461.804. Třetí nejvyšší náklad byl za náš časopis, spolu s poštovním to stálo Kč 206.731. I tento výdaj byl kryt dotací od Pražské židovské obce.

Následují menší ale nutné výdaje za účetní sestavy - Kč 66.150, nájemné Kč 65.889, telefon a fax Kč 28.091, bankovní výlohy Kč 44.135. V loňském roce jsme konečně vyměnili starý počítač

tač za modernější, k tomu se musela koupit tiskárna a odešla nám kopírka. To vše stálo Kč 23.753.

Díky milé pozornosti majitele hotelu DUO, v němž sněmujeme, pana plk. Horala, jsme za sněm, včetně divadelního představení zaplatili pouze 17.187. Tento sál, ve kterém sedíme, máme zcela zdarma.

Poté následovaly drobné výdaje, které neuvádím.

Na straně příjmů to byl již zmíněný grant Ministerstva školství ve výši Kč 560.000. Od Federace ŽO, PŽO a NFOH jsme dostali Kč 339.470. Od Claims Conference Kč 230.000. Od našich členů přišlo Kč 134.000 a něco málo jsme získali ve formě úroků. Dárců bylo 234, členů máme více než dvakrát tolik.

Předpokládám, že všichni znají organizaci Claims Conference against Germany, neboli americká židovská agentura, uplatňující nároky přeživších šoa na Německu. Tato agentura svěruje každoročně Terezínské iniciativě nemalé prostředky, které jsou výhradně určeny pro přeživší. CC, jak ji nazýváme, si záměrně vybrala TI jako garanta, že peníze se dostanou těm, kterým jsou výhradně určeny. Aby se tak stalo, existuje zde i trestní odpovědnost. V roce 2010 nám CC poukázala pro zdravotní účely celkem Kč 9,080.000. Z této částky rozdělila TI Kč 1,116.000. Šlo o program Naléhavá pomoc. Zbytek, tedy největší část, byl převeden na PŽO, která je rozdělila na jednotlivé položky.

Zpráva revizní komise

Darja Lea Stillerová, předsedkyně revizní komise

Judis Urbanovou, které jsou novými členkami. I když v roce 2009 jsme i ve třech zvládly vše, loni se nám to nepodařilo a do letoška máme resty. Určitě vše dohoníme.

RK se věnuje hospodaření s finančními prostředky, které TI dostává od CC na úhrady léků a zdravotních pomůcek pro přeživší. Účetnictví zpracovává firma paní ing. Zoubkové, paní Zlata Kopecká se o agendu vzorně stará a RK, stejně jako v minulých letech nezaznamenala vážnějších nedostatků.

Podle smlouvy mezi ŽOP a TI doplácí RK příslušné prostředky žadatelům

soc. oddělení ŽO. Vzhledem k výši prostředků, které dostáváme od CC, je nutné upravovat výši koeficientů, stanovené předsednictvím TI. V roce 2010 byly propláceny úhrady za léky, potažmo zdravotní pomůcky, s účastí 75 procent, pokud vím, inspektoři, kteří provádějí supervizi, neměli žádné připomínky.

I letos paní Zlatě Kopecké patří velký dík, má s námi velkou trpělivost, já bych většinou *vylítla z kůže*.

Děkuji a užijte si dnešní setkání.

Na sněmu fotografoval
Michal Stránský

Dobrý den,

než vás seznámím s prací revizní komise, dovolte, abych poděkovala paní Jindrové, která se s prací v RK rozloučila, za pomoc a spolupráci, a zároveň přivítala paní Tamaru Pavlíčkovou a paní

Připomínka k diskusnímu příspěvku pana Fedoroviče o novém webu Památníku Terezín, na němž mají být zveřejněna jména osob židovského původu.

Domníváme se, že zveřejnění jmen všech osob židovského původu uvedených v Terezínské pamětní knize, i těch, které Terezínem neprošly, na webu není vhodné ani podle zákona na ochranu osobních údajů. Je otázkou, zda takovéto zpřístupnění na tak exponované síti, komukoli dostupné, nemůže být snadno zneužito. Navzdory tomu, že bude vyžadován individuální souhlas, uvažte, že se jedná vesměs o velmi staré lidi, kteří si nemusí dostatečně uvědomit možný dosah takového snadno dostupného zveřejnění jména. Nikdy nevíme, zda takové seznamy nemohou být zneužity novými extremisty.

ALEŠ

Usnesení

Účastníci sněmu Tereziánské iniciativy, konaného dne 7. 4. 2011 v počtu 114 členů

- 1) berou na vědomí a schvalují zprávu o činnosti předsednictva TI, zprávu o hospodaření a zprávu revizní komise, tak jak byly předneseny předsedkyní PhDr. D. Lieblovou, hospodářem Ing. P. Wernerem a předsedkyní revizní komise paní D. Stillerovou,
- 2) zvolili nové předsednictvo a revizní komisi TI v navrženém složení,
- 3) pověřují nově zvolené předsednictvo a revizní komisi
  - aby pokračovaly v další činnosti obdobně jako v uplynulých letech, zejména tedy v grantové agendě, v sociálních a vzdělávacích aktivitách, ve vydávání časopisu, který má stále dobrý ohlas, a v přípravě tradičních vzpomínkových akcí a setkání,
  - aby pokračovaly a dále rozvíjely spolupráci s českými a zahraničními organizacemi, institucemi a školami,
  - aby podle možnosti co nejúčinněji podporovaly všechny aktivity zaměřené na boj proti antisemitismu a popírání šoa.
- 4) Účastníci sněmu děkují všem diskutujícím za jejich příspěvky, podněty, informace a pozvánky a žádají předsednictvo, aby je vzalo na vědomí a podle potřeby se jimi dále zabývalo.

K přednesenému návrhu nebyly vzneseny žádné námítky ani připomínky, a proto lze usnesení považovat za přijaté a platné.

PŘEDSEDNICTVO TEREZIÁNSKÉ INICIATIVY NA OBDOBÍ 2011 - 2013

Věra Andryšíková, nar. 1935, bytem v Ostravě, od založení členka předsednictva TI, pracuje v sociálně zdravotní komisi českého poradního výboru přeživších

Věra Baumová, nar. 1950, bytem v Praze, členka předsednictva TI, předsedkyně zdravotně sociální komise

Kateřina Bígllová, nar. 1949, bytem v Praze, členka předsednictva TI, zaměstnanec PŽO, ředitelka Lauderovy školky

Anna Hanusová, nar. 1930, bytem v Brně, od založení členka předsednictva TI, zajišťuje kulturní činnost ve spolupráci s ŽO v Brně

Bohumila Havránková, nar. 1927, bytem v Praze, členka českého poradního výboru přeživších, navržena jako nová členka

Eva Herrmannová, nar. 1929, bytem v Praze, členka předsednictva TI, předsedkyně kulturní komise

Anna Hyndráková, nar. 1928, bytem v Praze, místopředsedkyně TI, členka českého poradního výboru přeživších

Marta Jodasová, nar. 1946, bytem v Praze, členka předsednictva TI, tajemnice TI

Felix Kolmer, nar. 1922, bytem v Praze, od založení člen předsednictva TI, pracuje v Nadačním fondu obětem holocaustu

Jaroslav Kraus, nar. 1922, bytem v Praze, od založení člen předsednictva TI, místopředseda TI

Dagmar Lieblová, nar. 1929, bytem v Praze, od založení členka předsednictva TI, předsedkyně TI, předsedkyně českého poradního výboru přeživších

Anna Lorencová, nar. 1927, bytem v Praze, členka předsednictva TI, členka redakční rady TI

Lisa Miková, nar. 1922, bytem v Praze, členka předsednictva TI, členka českého poradního výboru přeživších, pracuje v sociálně zdravotní komisi

Antonie Miličková, nar. 1928, bytem v Brně, členka předsednictva TI, pracuje v sociálně zdravotní komisi

Michal Stránský, nar. 1947, bytem v Praze, člen předsednictva TI, zajišťuje vydavatelskou činnost, předseda redakční rady TI

Michal Salomomovič, nar. 1933, bytem v Ostravě, člen ŽO v Ostravě, navržen jako nový člen

Věra Štinglová, nar. 1928, bytem v Praze, členka českého poradního výboru přeživších, navržena jako nová členka

Michaela Vidláková, nar. 1936, bytem v Praze, členka předsednictva TI, předsedkyně výchovné vzdělávací komise

Pavel Werner, nar. 1932, bytem v Praze, místopředseda a hospodář TI

Rája Žádníková, nar. 1929, bytem v Praze, členka předsednictva TI

REVIZNÍ KOMISE TEREZIÁNSKÉ INICIATIVY NA OBDOBÍ 2011 - 2013

Ivana Kovanicová, nar. 1944, bytem v Praze, členka TI, pracuje v revizní komisi TI

Tamara Pavličková, nar. 1948, bytem v Praze, členka TI, pracuje v revizní komisi TI

Zdeněk Pošusta, nar. 1939, bytem v Praze, člen TI, navržen jako nový člen

Darja Lea Stillerová, nar. 1959, bytem v Benešově u Prahy, členka TI, předsedkyně revizní komise TI

Judis Urbanová, nar. 1940, bytem v Praze, členka TI, pracuje v revizní komisi TI

Informace o aktuálním stavu vyřizování žádostí o tzv. Ghettorente

Martin Thiel

Rád bych na tomto místě podal zprávu o aktuálním dění v oblasti přiznání německých starobních důchodů za práci vykonávanou v době druhé světové války v bývalých židovských ghettotech (tzv. Ghettorente). Dle sdělení příslušné německé sociální správy v Landshutu zbývá v současné době zpracovat cca 150 českých žádostí. Jedná se hlavně o nároky pozůstalých a také později podané vdovské, resp. vdovecké žádosti. V ojedinělých případech se jedná i o žijící žadatele, kteří dosud nepředložili veškeré požadované doklady. Vedle toho ve věci tzv. Ghettorente probíhá v Německu více soudních sporů. Na tomto místě bych vás rád informoval o dvou řízeních:

- 1) Koncem května roku 2011 lze očekávat první soudní rozhodnutí v případě žadatelů, kterým bylo přiznání Ghettorente během roku 2004 zamítnuto a proti tomuto verdiktu se tehdy neodvolali. Tito později uznání žadatelé dosud dostávají zpětnou úhradu pouze za dobu 5 let, nikoliv zpětně od roku 1997. Bez ohledu na aktuální květnové rozhodnutí očekáváme, že se jedna ze zúčastněných stran odvolá k nejvyššímu sociálnímu soudu. Konečné rozhodnutí lze v této věci očekávat do konce roku 2011.
- 2) Během letošního roku je dále veden soudní spor ohledně právní kvalifikace slovenských táborů Sereď a Nováky a zhodnocení německého přičinění v rámci bývalého Slovenského státu. V případě příznivého výsledku by mohli slovenští žadatelé internovaní v uvedených táborech žádat o přiznání Ghettorente. Vzhledem k velmi komplikovaným právním aspektům celé causy nelze v tuto chvíli ani přibližně určit časový horizont rozhodnutí ani jeho výsledek.

Dále bych rád informoval o novinkách v otázce výplaty tzv. Anerkennungslleistung (jednorázová dávka ve výši 2000 Euro pro dosud neuznané žadatele vyplácena od roku 2008). Obecně platí, že příjem Ghettorente a Anerkennungslleistung se vylučují a příjemci Ghettorente by měli tuto jednorázovou dávku vrátit. V této věci však aktuálně došlo k jedné změně. Žadatelé, kteří obdrželi dávku 2000

Euro a rozhodnutí o Ghettorente, které žadatelům přiznává doplatek nižší nežli 2000 Euro, dávku Anerkennungslleistung vracet nemusejí. Toto se týká pouze žadatelů, kteří již obdrželi jak doplatek Ghettorente, tak i Anerkennungslleistung. Ve všech ostatních případech je na rozhodnutí žadatele, zdali chtějí vyplatit Anerkennungslleistung anebo doplatek Ghettorente.

Informace pro pozůstalé osoby

Opakovaně bych rád informoval, že pokud si žadatel podal v minulosti žádost o důchod a nedožil se vydání rozhodnutí, mohou dědicové dle českého práva požádat o doplatek důchodu. Zpětná úhrada doplatku od roku 1997 se týká žádostí, které byly podány v termínu. Důchod pak může být uhrazen za období od podání žádosti do data úmrtí.

Advokátní kancelář Görnandt-Heinz-Thiel mě pověřila, abych vyhledal pozůstalé po zemřelých žadatelích. Z tohoto důvodu se na Vás obracím s následující prosbou. Niže uvedený seznam obsahuje jména žadatelů, kteří si v minulosti u zmíněné advokátní kanceláře podali žádost. Jedná se vesměs o osoby, které se odstěhovaly na jinou adresu, anebo osoby zemřelé. Prosim tímto naléhavě dědice po uvedených žadatelích, aby mě kontaktovali: Martin Thiel, e-mail: martin.thiel@atlas.cz, adresa Sodoměřská 1, 130 00 Praha 3, telefon 603 178 727.

U níže uvedených osob hrozí nebezpečí, že důchodový úřad v Landshutu tyto žádosti odmítne kvůli chybějící součinnosti.

Rád bych připomněl skutečnost, že práce advokátní kanceláře Görnandt-Heinz-Thiel je zpoplatněna. Odměna činí 15 % úhrady a tři přiznané měsíční důchody u žijících žadatelů a 20 % zpětné úhrady u pozůstalých osob. Odměna je splatná pouze při pozitivním rozhodnutí.

Příjmení	Jméno	Rok nar.	Bydliště
Zavadská	Margita	1928	Bratislava
Salnerová (Braunová)	Alžběta	1929	Bratislava
Menczelová	Gabriela		Bratislava
Velis	Ivan	1907	Brno
Zehngut	Hanuš	1926	Brno
Křížová	Zlatica	1919	Brno
Marchfeldová	Eva	1936	Brno
Monatová	Lili		Brno
Řezníčková	Lili	1925	Brno
Formanová	Františka		Čelákovice
Sendreiová	Marie		Černčice
Ryška	Ladislav	1927	Děčín
Plochová (Ulehová)	Irena	1905	Holešov
Fürth	Ota	1929	Kladno
Tausk	Pavel	1926	Kolešovice
Unger	Alois	1923	Kroměříž
Malá (Fürthová)	Eliška	1921	Ledeč n. Sázavou
Salusová	Vlasta	1920	Libušín
Jokl	Erich	1919	Ostrava - Poruba
Reich	Robert	1930	Ostrov
Vavrušková	Ludmila		Praha
Wintersteinová	Františka	1915	Praha

Příjmení	Jméno	Rok nar.	Bydliště
Adlerová	Hana		Praha 10
Lom	Jiří	1913	Praha 10
Pavlíková (Lanzerová)	Gerda	1918	Praha 2
Davidová	Ludmila		Praha 3
Behunková (Kaufmannová)	Erna	1909	Praha 4
Orlíková (Homolcová)	Dagmar	1939	Praha 5
Černická	Helena	1923	Praha 5
Dvořáková	Věra	1921	Praha 6
Tomanová	Hana	1915	Praha 7
Poláčková	Zdenka	1909	Praha 7
Hirschová	Blanka		Praha 7
Steinerová	Eva		Praha 8
Fránková	Margot	1912	Praha 8
Kalenská	Marie		Praha 8
Kliková/Kyklová (Passerová)	Markéta	1929	Praha 9
Hajný	Vlastimil		Přeruč
Lebedová	Emilie	1934	Roztoky u Prahy
Římanová	Ljuba	1926	Teplíce
Friesová	Libuše	1923	Ústí nad Labem
Schick	Jiří		Ústí nad Labem
Houdková	Boriska	1916	Zlín
Brichtová (Apperfeld)	Olga	1911	Znojmo

Z činnosti Institutu Terezínské iniciativy v roce 2010

Jaroslava Milotová a Tereza Štěpková

V minulém roce jsme pracovali na několika projektech, v nichž se dlouhodobě věnujeme připomínání obětí nacistického „konečného řešení židovské otázky“ a vzdělávání o dějinách židovské komunity a šoa jako prevenci proti projevům rasové nesnášenlivosti, antisemitismu a xenofobii. V rámci již šest let trvajících projektu **Terezínské album** jsme pokračovali v digitalizaci archivních dokumentů a fotografií uložených ve fondu Policejního ředitelství Praha v Národním archivu České republiky k jednotlivým židovským obyvatelům Prahy, kteří byli od roku 1941 deportováni do nacistických ghatt, koncentračních a vyhlazovacích táborů. V uplynulém roce se podařilo vyhledat spisové složky k 9.500 lidem, z nich bylo k dalšímu zpracování, tj. k digitalizaci, vybráno cca 88.000 dokumentů, mezi nimi 11.800 fotografií. Jejich umístováním do databáze obětí a zveřejňováním prostřednictvím vzdělávacího portálu holocaust.cz usilujeme o důstojné připomínání památky těchto lidí, ale také o poskytování autentických a původních zdrojů informací nejen pro jejich blízké, ale i pro co nejširší veřejnost.

Možnosti využití těchto autentických dokumentů ve vzdělávání nám mj. dokládá již druhý rok prakticky používaný vzdělávací projekt **Terezínské album ve škole**, v němž mohou učitelé společně se svými žáky sestavovat osudy konkrétních lidí před a v době šoa a jejich prostřednictvím se seznamovat s obecnými dějinami druhé světové války a důsledky nacistické rasové politiky. Výpovědní hodnota dobových dokumentů - policejní zápisy a protokoly dokládající postihování židovských obyvatel Protektorátu Čechy a Morava za přestoupení diskriminačních protižidovských nařízení a vyhlášek -, které tvoří sice kvantitativně menší část projektu Terezínské album ve škole, je pro výchovu dětí a mladých lidí velice důležitá. Studium těchto materiálů, v kombinaci s digitalizovanými vyhláškami (projekt „Židům vstup zakázán!“), jsou mladí lidé vedeni k zamyšlení nad porušováním lidských práv a jejich ochraně v současné společnosti.

Prezentací výsledků práce žáků a studentů jsme tento projekt představili i širší veřejnosti na připomínkové akci **Jom ha-šoa**, kterou jsme již po páté pořádali společně s Nadačním fondem obětí holocaustu 11. dubna 2010 na náměstí Míru

v Praze. K veřejnému čtení jmen jednotlivých obětí šoa z Českých zemí i Evropy se připojily osobnosti veřejného a kulturního života, členové pražského diplomatického sboru, příbuzní i sami přeživší šoa a zástupci spřízněných organizací. Velice nás těší každým rokem rostoucí zájem ze strany veřejnosti, zejména mladých lidí a školáků. Jsme také rádi, že se pro mnohé z přítomných stala účast na akci již tradicí.

Zvýšenou pozornost jsme loni věnovali také námi provozovanému vzdělávacímu portálu holocaust.cz. Díky finanční podpoře ze strany Evropské unie a ve spolupráci se Židovským muzeem v Praze jsme v rámci projektu **Mozaika paměti** mohli tento portál zásadním způsobem zmodernizovat. Jelikož od svého spuštění v roce 2001 ve své formě již značně zastaral, bylo nutné jej přizpůsobit současným standardům, na které jsou uživatelé, zejména mladí lidé, zvyklí. Novinkou na něm je tzv. pracovní prostor pro uživatele, kteří díky tomu budou mít možnost s jednotlivými texty nebo jejich částmi, s dokumenty, obrázky, fotografiemi, které jsou na stránkách dostupné, pracovat jako se stavebními kameny, z nichž budou skládat vlastní projekty, referáty, příběhy nebo rodinná alba. Věříme, že nabízené možnosti práce s dokumenty či texty budou pro uživatele atraktivní a že budou využívány ve školách.

Nejnovejším projektem, který jsme v roce 2010 zahájili, se obracíme více do současnosti. Projekt **Antisemitismus jako součást české kulturní a politické tradice** je zaměřen na analýzu současných projevů antisemitismu u nás. Jeho cílem je vytvořit dostupný zdroj informací pro učitele, kteří narážejí na protižidovské předsudky ve svých třídách, a pro jejich žáky, kteří se s nimi setkávají hlavně na internetu, a také rozvinout dlouhodobou spolupráci organizací, které se sledováním projevů antisemitismu zabývají, a iniciovat zájem studentů vysokých škol o zpracovávání těchto témat v jejich studentských a vědeckých pracích. V první fázi jsme se soustředili na zmapování útoků na židovské objekty a osoby, ke kterým došlo po roce 1989. Ukázkou mapy, která je ve své interaktivní podobě součástí webové aplikace na portálu holocaust.cz, s vyznačenými vandalskými útoky, jsme zveřejnili v brožurce k loňskému Jom-ha šoa. Díky spolupráci s občanským sdružením Tolerance a občanská společnost jsme provedli

monitoring zásadních krajně pravicových a antisemitských internetových stránek a z článků obsahujících protižidovské výpady vytvořili databázi, která slouží odborným pracovníkům a studentům pro zpracovávání analýz různých forem projevů antisemitismu. Výsledkem doposud provedené analýzy je nová sekce na portálu holocaust.cz obsahující úvod do dějin protižidovských stereotypů a předsudků, zejména pak přehled a rozbor nejčastějších současných protižidovských výpadů. V jednotlivých tématech a textech jsou srozumitelnou a přístupnou formou zpracovány a vysvětleny jednotlivé teze, které se na česky psaných internetových stránkách objevují tak, aby jejich čtenář pochopil jejich význam v celkovém kontextu antisemitských teorií a mohl načerpat protiargumenty pro případnou názorovou konfrontaci. V projektu budeme pokračovat i v letošním roce zpracováváním dalších i podrobnějších analýz, navazováním spolupráce s dalšími subjekty a vytvořením metodických návodů pro konkrétní využití materiálů ve výuce.

Oproti tomu jsme v minulém roce zcela ukončili projekt „Nucené práce v pobočkách koncentračních táborů na území České republiky“, který finančně podpořila nadace „Erinnerung, Verantwortung und Zukunft“. Hlavním výstupem z projektu je monografie s názvem více než výmluvným: „Die Arbeiterfrage soll mit Hilfe von KZ-Häftlingen gelöst werden“. Jejím autorem je německý historik Alfons Adam, který byl také řešitelem projektu. Na téměř 400 stranách se mj. zabývá historií čtyřiceti táborů vybudovaných na území protektorátu a sudetské župy, do nichž byli nahnáni váleční zajatci, *ostarbeitři*, židé a vězni koncentračních táborů Flossenbürg, Gross Rosen a Osvětim, aby zde v nelidských podmínkách otročili pro „vítězství říše“. Vzhledem k tomu, že se jedná o vůbec první ucelené pojednání o historii nucených prací a zařízení budovaných za tímto účelem na území okupovaných českých zemí, budeme usilovat o to, aby práce vyšla jak v Německu, tak i u nás v českém překladu.

Nový zákon 212/2009 Sb pokračuje v diskriminaci Židů z bývalé Podkarpatské Rusi

65 let po holocaustu, tj. po vyvraždění 2/3 židovského národa v Evropě a vyvraždění skoro 90 % Československých židů nacisty, a 21 let po pádu komunistického antisemitského režimu, byl demokratickým Českým parlamentem schválen po prvé za jeho působnosti zákon, který jednoznačně diskriminuje židovské oběti, jakož i zavražděné bojovníky proti nacismu.

V roce 2009 byl českým parlamentem schválen zákon č. 212/2009 Sb., který měl zmírnit majetkové křivdy občanů České republiky za majetek zanechaný na území Podkarpatské Rusi. Cca 20 % československých občanů

Podkarpatské Rusi v době 1918 až 1938 bylo židovské národnosti. Skoro 100 % majitelů nemovitostí židovské národnosti bylo vyvražděno v roce 1944 a dříve, to znamená před **červnem 1945**. Navíc tento zákon vylučuje veškeré majitele, kteří neopustili Podkarpatskou Rus do března 1939, což se znovu týká skoro 90 % československých občanů židovské národnosti. Přes tuto skutečnost (nebo kvůli této skutečnosti?) byl schválen parlamentem zákon, který v § 3, odst. 1 určuje jako oprávněnou osobu:

(1) *Oprávněnou osobou je fyzická osoba, která splňuje následující podmínky:*

- a) *byla státním občanem Československé republiky ke dni 29. června 1945 nebo toto občanství získala na základě souhlasu Ministerstva vnitra s opcí pro československé státní občanství podanou ve lhůtě do 1. března 1946*
- b) *je občanem České republiky ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona*
- c) *zanechala v období od 5. listopadu 1938 do 18. března 1939 a po dobu do 23. května 1945 pozbyla na území Podkarpatské Rusi svůj nemovitý majetek a již se k němu do 29. června 1945 nemohla vrátit, nebo zanechala a pozbyla svůj nemovitý majetek na území Podkarpatské Rusi v souvislosti se smluvním postoupením tohoto území Svazu sovětských socialistických republik (dále jen nemovitost x) a je schopna tyto skutečnosti doložit způsobem uvedeným v § 6 tohoto zákona.*

Jak je z tohoto textu zřejmé, tento zákon jednoznačně vylučuje resp. diskriminuje naprosto bezdůvodně veškeré potomky obětí nacismu a tím prakticky všechny československé občany židovské národnosti, ale také ty, kteří sice majetek na PR zanechali, ale např. byli popraveni nebo zemřeli. Teoreticky však nevylučuje osoby, které se dožily roku 1945 a kolaborovaly s nacisty.

Ministerstvo vnitra, jakož i ministr vnitra, byli na tyto případy upozorněni, přesto cynicky a v rozporu s lidskou morálkou píše jednotlivým žadatelům následující důvod pro zamítnutí odškodnění slovy: (týká se člena Tereziánské iniciativy a syna majitele nemovitosti v Podkarpatské Rusi Pavla Hoffmanna.)

„Protože MUDr. Alžběta Hoffmannová, roz. Keletiová, uvedenou podmínku nesplnila a v důsledku své tragické smrti ani splnit nemohla, nemůže být žadatel oprávněnou osobou podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 212/2009 Sb.“

S tímto zdůvodněním se spokojil i pan ministr vnitra, který zamítavý rozklad potvrdil. Bohužel musíme konstatovat skutečnost, že ani po hrůzném osudu židovského národa ve dvou diktaturách nezmizel dodnes v jedné z nejdemokratičtějších zemí, která se může pyšnit dědictvím masarykovské humanity, odsouzeníhodný antisemitismus.

Pavel Hoffmann

Kulturní akce v Terezíně v květnu a červnu 2011

Tereziánská tryzna

Neděle 15. května 2011, Národní hřbitov v 10.00 hod.

Autobus odjíždí jako vždy z ulice Na Florenci, sraz v 8.15 hod. odjezd v 8.30 hod.

Přihlášky přijímá Marta Jodasová, tel.: 222 310 681

Koncerty

Neděle 29. května 2011, kostel v Terezíně v 16.00 hod

Pořádá Gaby Flatow. Účinkuje ženský pěvecký sbor z Litoměřic a studentský symfonický orchestr z Berlína.

Na programu mj. skladby G. F. Telemanna, J. Haydna, H. Krásky, I. Weberové, B. Smetany.

Doprava je možná pravidelným linkovým autobusem z nádraží Holešovice.

Institut Rafaela Schächtera pořádá v **neděli 12. června v 15.00 hodin** v tereziánském kostele Vzkříšení Páně koncert - **Ludwig van Beethoven: 9. symfonie s Ódou na radost**. Diriguje Murry Sidlin.

Židé v Táboře

V Táboře od roku 2003 existuje občanské sdružení Hadasa, které se snaží, aby Táborští nezapomněli na své „zmizelé sousedy“ - na více než 300 člennou židovskou komunitu.

V listopadu 1942, v roce hromadných deportací, jich většina odešla s transportem do Terezína a nikdy se nevrátila. Zbytek - 17 lidí, sice obnovil po r. 1945 činnost ŽNO, ale ta v sedmdesátých letech skončila. Bohužel, neubránili tábořskou synagogu, která přežila okupaci, ale nikoliv totalitu.

Naše sdružení tedy nemůže udržovat a obnovovat židovské památky - synagoga byla zbořena a oba hřbitovy zničili nacisté, zbyly jen pamětní desky. Snažíme se tedy do města přinést alespoň kulturu. Naše pravidelné akce pro veřejnost se již vžily a odbor kultury a cestovního ruchu je nejen zařazuje do svých programů, ale půjčuje nám i své prostory. Jde o 27. leden, pietní akt mezi 7. - 9. březnem, se čtením jmen obětí holocaustu z tábořského transportu, a v září EDŽK.

Podle možností pořádáme koncerty (písňe v jidiš), divadlo (Brundibár), výstavy apod. Jednou ročně bývá výlet za židovskými památkami a přednáška s židovskou tematikou.

V listopadu loňského roku se nám za vydatné finanční podpory města podařilo vydat publikaci „Židé v Táboře“. Historie tábořských Židů je do roku 1938 poměrně důkladně zpracována ve dvou publikacích (K. Thier - „Staré domy a rodiny tábořské“ z r. 1920 a pojednání Dr. A. Kroupy ve Sborníku Hugo Golda), bohužel jsou obě přístupné jen v archivu. Existuje i Kniha o Táboře s článkem Arno Paříka, ale i ta je dostupná pouze v knihovně. Do publikace jsme tedy vybrali podstatnou část z těchto pojednání,

ze dvou adresářů (z let 1923 a 1935) jsme zařadili seznam obchodů patřících občanům židovského původu i delší text o tábořské synagoze od Mgr. Mariky Janovské a článek Josefa Bednáře o židovských lékařích a zdravotních sestřích. Publikace obsahuje i seznam těch, kteří odešli s transportem do Terezína do nenávratna. Co znamenala deportace vypráví Jaroslav (Jerry) Rind žijící v Austrálii. O životě židovských obyvatel v Táboře za okupace, o životě v Terezíně o jeho osvobození najdete ve volném vyprávění mého otce Karla Goldsteina. Dále je zde několik vzpomínek, které zpracovali studenti Střední školy obchodu a služeb. Kniha je provázena velkým počtem dobových fotografií. V závěru je popsána procházka po židovských nemoovitostech ve starém městě i s mapou.

Náklad publikace (500 ks) je rozebrán. Dostaly ji především všechny tábořské školy. Nejedná se o vědecká ani historická fakta, možná se zde najdou i nepřesnosti, šlo nám hlavně o čtivost a poznávání míst a událostí, o kterých mnozí ani nevědí nebo je znají odlišně. Podle ohlasů jsme udělali radost hlavně starším tábořským občanům a snad i usnadnili práci učitelům při vysvětlování tématu holocaust.

Hana Jančíková
obč. sdružení Hadasa

„Bez paměti není identity“

Jak ubíhá čas, zapisuje stále více pamětníků své vzpomínky na prožitý holocaust. Tak i Miloš Pick vydal v roce 2010 memoárovou knížku *Naděje se vzdát neumím*. Jak už tento její název napovídá, nepopisuje, na rozdíl od

některých jiných pamětníků, jen své vlastní osobní drama a boj o přežití, své zoufalství a bezmocnost, nýbrž sílu odhodlaného kolektivu mladých lidí, kteří se spolu rozhodli odporovat zlu, i když jejich možnosti byly tak mizivé. A kupodivu se jim podařilo vynutit si aspoň u kápů lepší přístup, i když vůči SS či celkovému lágrovému režimu to ovšem možné nebylo.

Autor líčí, jak jeho skupina devíti kamarádů, se kterými do Osvětimi přišel už z Terezína (bratři Jindřich a Bedřich Staňkovi, Pavel Wetzler, Milan Weiner, Piži Weiner, Jožka Wallerstein, Karel Weinstein, Walter Langendorf) i tam držela stále při sobě, jak se postavila proti kápovi, který před ním zlovlně vychrsl tak drahocennou polévku nebohému vězni do obličeje a ještě mu dal facku. Jeden z devítky kápoři facku oplatil. Něco nevídaného. Další vězni ve frontě se vzchopili a podpořili ho. Ten okamžik sebevědomí působil jako zázrak. Nic podobného se pak při výdeji polévky neopakovalo. Také porce byly najednou povětšívější. I bití na bloku ustalo.

Po nějaké době byl Miloš Pick spolu se svými terezínskými kamarády odkomandován do dalších lágřů. V knížce čteme: *Všechno, co jsem zažil jinde, i když se tam zabíjelo, je se zabíjením ve vyhlazovacím táboře nesrovnatelné. Hitlerova vyhlazovací „průmyslová velkovýroba“ nebyla pouhým řemeslným vražděním doposud dostižena.*

Toto je poselství Pickovy knihy, ale obsah je mnohem rozsáhlejší a důkladnější. Po úvodu, ve kterém vysvětluje důvody, které ho vedly po takové době k napsání této vzpomínkové knihy, seznamuje autor čtenáře se svou rodinou, prostředím, ve kterém vyrostl, a s okolnostmi, které ho přivedly do řad odbojářů, a jak se utvářely jeho názory. Seznámí nás i se jmény osob, se kterými spolupracoval v ilegální organizaci, zejména v Terezíně, kteří zůstali jeho kamarády i v dalších lágrech.

Miloš a většina těchto přátel naštěstí přežili a v květnu 1945 se vrátili do Prahy. Nastal nový poválečný život. Miloš založil rodinu a začal usilovně pracovat, s důvěrou v budování lepšího světa. Dnes charakterizuje tuto dobu jako střídání temna a naděje.

Ale to už je jiná kapitola. My zatím uzavíráme s tím, že se Miloši Pickovi podařilo vylíčit vývoj generace lidí, které zastihla válka na začátku jejich dospělosti, že za války dozráli, a dnes, pokud žijí, bilancují.

E. Št.

Úspěch knihy Lotte Weissové „Meine zwei Leben“ ve Vídni

Vídeň 16. října 2010 - Když 86letá Lotte Weissová, stále plná života, promluvila minulou neděli před zaplněným sálem Židovského muzea ve Vídni, užasli všichni nad silou této výjimečné ženy.

Česká rodačka, která přežila Osvětim a dalších pět koncentračních táborů, strávila celkem 38 měsíců na otrockých pracích a v nacistických táborech smrti. Osvobození se Lotte dožila ve svých 21 letech jako jediná z osmičlenné rodiny, osamělá a plná obav. Časem se naučila vypořádat se se svými temnými vzpomínkami, začala si budovat nový život a založila rodinu nejprve na Novém Zélandu a poté v Austrálii. Poselstvím Lotte, plným naděje a povzbuzení, je usměřňovat svoji energii pozitivním myšlením a brát každý den jako požehnání.

Slavnostního představení knihy ve Vídni se zúčastnilo několik členů její rodiny, včetně jejích vnoučat, Bena a Keren Weissových, a 84letého Kurta Fuchse, který se do rodné Vídně vrátil poprvé po 71 letech. Přítomni byli také mnozí představitelé Nového Zélandu, akademici, historici, členové rodiny a přátelé.

Rakouský prezident Dr. Heinz Fischer, který ke knize napsal předmluvu, pozval Lotte s její rodinou na návštěvu a prohlídku prezidentského paláce. Dr. Fischer, který v roce 2008 navštívil památník Jad Vašem, prohlásil, že „příběh Lotte přispívá k upevnění míru pro příští generace“, a poznamenal, že vydání knihy má obzvláštní význam vzhledem k výsledku nedávných voleb do vídeňského zastupitelstva, ve kterých krajně pravicová strana Svobodných získala 27 % hlasů a zaznamenala tak svůj druhý nejvyšší výsledek od druhé světové války.

Lotte Weissová nyní žije v Sydney, a téměř každou neděli provází ve zdejším Židovském muzeu jako dobrovolná průvodkyně. Její kniha vyšla v německém nakladatelství LIT Verlag s příspěvím Margit Wolfsbergerové z Rakousko-jihopacifické asociace. Přílohou knihy je DVD nazvané „Lotte Weissová - Znovuzrozený život“, které se bude distribuovat do vzdělávacích ústavů v Rakousku a Německu, kde je studium holocaustu povinné.

Ben Weiss, z angličtiny přeložil Jakub Stránský

Zmínka o Friedl Brandejsově

Není tomu tak dávno, co jsme si připomínali významné jubileum Bauhausu, který tak pozoruhodně ovlivnil kulturní svět ve 20. století. Pořádaly se výstavy, vydávaly knihy, a také média hodnotila inspirativní hodnoty této instituce, jejíž působení obdivujeme dodnes.

Tím víc nás může potěšit zjištění, že v katalogu výstavy Bauhausu, instalované v Muzeu moderního umění v Paříži, je uvedeno i jméno a jeden exponát nám známé malířky Friedl Dicker (Brandejsově), která vstoupila i do života mnoha dětí, nucených žít v Terezíně.

Její památka je tedy uchována nejen v Památníku Terezín, ale její stopa zůstává i v seznamu žáků Bauhausu ve Výmaru.

E. Št.

Německý dokument o válečných strastech dětí

Česká televize vysílala nedávno dvoudílný německý dokument z roku 2009 „Děti ve válce“. Je třeba konstatovat, že šlo výhradně o německé děti, jen letmá zmínka o polských děvčatech, zavlčených na německá území, doplnila svědectví lidí, kteří prožili válku jako děti většinou ve věku 13 - 17 let.

Jejich frustrace začala už tím, že otcové odešli na frontu, a malí chlapci kolem třinácti let se stali jedinou mužskou oporou rodiny a zůstali jí často nadobro, když otec padl. Patnácti a šestnáctiletí příslušníci Hitlerjugend byli posléze vystaveni také bezprostředně krizím války v přímém boji a dívky trpěly v zázemí hladem, bombardováním, nasazením do těžké práce a konečně i přímou konfrontací s mrtvými i raněnými, které ošetřovaly. Ještě horší byly potom útoky z východních území, dobývaných Rudou armádou. Strádání dětí neskončilo ani na konci války a příchodem spojeneckých armád, jejichž vítězství Němci považovali za svou porážku. Zima, hlad, neúplné rodiny, to vše bylo údělem většiny německých dětí až do konce čtyřicátých let.

Z obrazovky promlouvali nyní již staří lidé, kteří se svých vzpomínek na válečné dětství dodnes nemohou zbavit. Pouze jedna německá židovka, narozená 1927, která přežila své rodiče a koncentrační tábory, dostala příležitost hovořit o svém utrpení. Její vyprávění bylo doplněno dokumentem o křišťálové noci v jakémsi německém městě a osvobození Osvětimi sovětskými vojáky 27. ledna 1945. Víc nic.

Komentátoři filmu zdůrazňovali, že válkou nejvíce trpěly děti, a z nich nejhůře ty, které přišly o otce a matku, ale mlčí o tom, že ještě krutěji postihla tisíce židovských dětí, které připravila nejen o rodiče, ale i o holý život. O plynových komorách ani slovo.

Všichni svědci shodně prohlašovali, že byli přesvědčeni, že právo je na jejich straně. Jen jedna žena promluvila o svých pochybnostech, když jí jeden voják, který přijel na dovolenou z východní fronty, svědčil, jaká nevidaná zvěrstva páchají Němci na těchto obsazených územích, a prohlašoval, že po porážce Německa musí za to vše přijít trest, a že se toho obává. Aspoň něco.

Eva Štichová

V sobotu 26. února zemřel v Praze ve věku 84 let spisovatel Arnošt Lustig

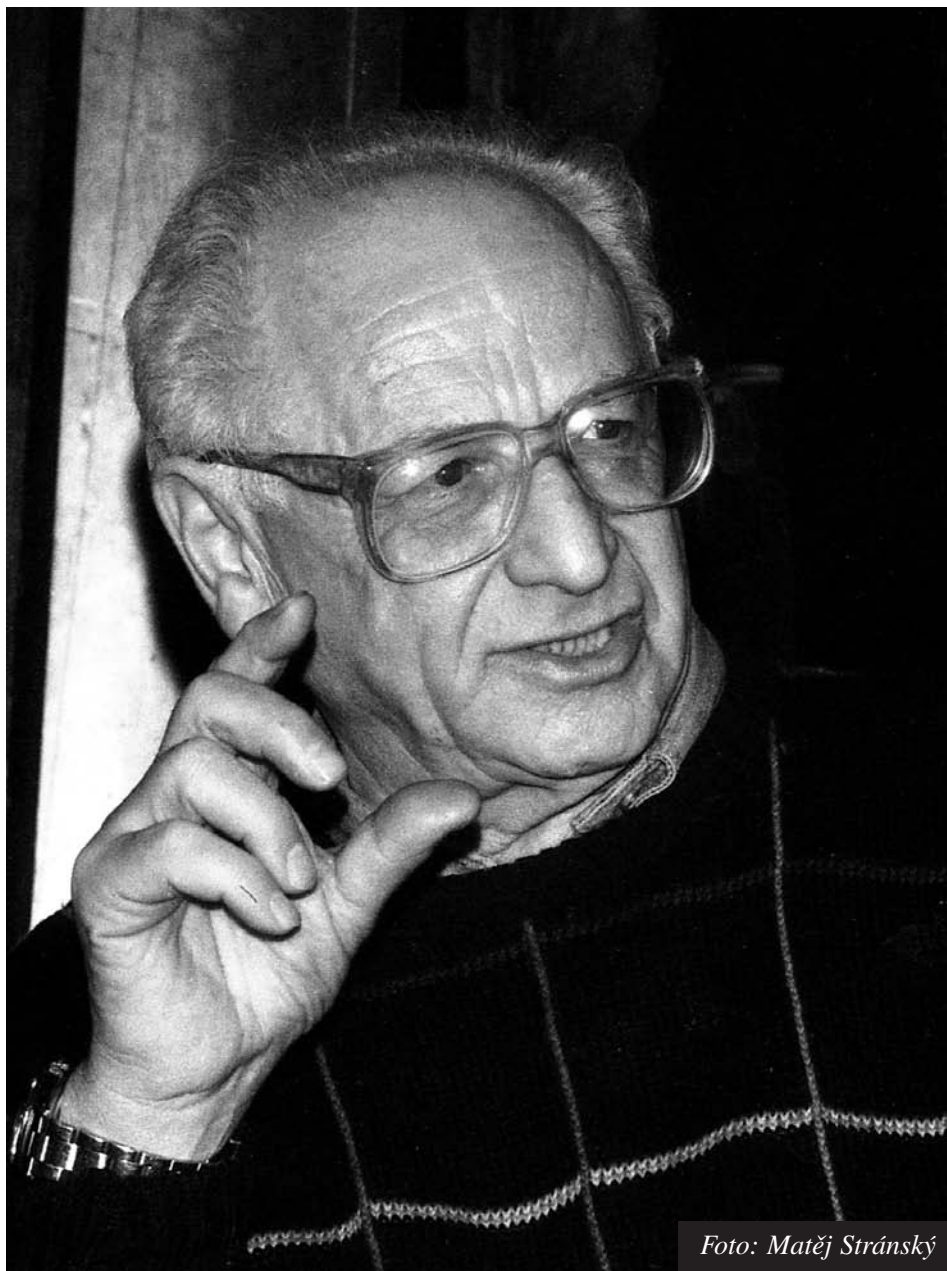

Foto: Matěj Stránský

Pro mě je odchod blízkého člověka, jako když hodíte oblázek do vody. Zmizí pod hladinou. Zůstane prázdná ruka, ve které cítíte jen otisk.

Zemřel Arnošt Lustig. Výjimečný člověk.

Bude chybět nejen svým blízkým, ale i stovkám studentů, kteří ho osobně poznali na besedách, tisícům čtenářů a obdivovatelů, kamarádům, přátelům a všem, kteří ho měli rádi.

Ale i nepřátelům, kteří ztratili silného protihráče. Neboj se, vždycky mi říkal, musíš mít nepřátele, abys byla lepší. Obdivovala jsem jeho nazírání života, nezdolnou sílu a vitalitu. Kamkoliv vstoupil bouchla sopka veselí, humo-

ru ale i moudrosti, kterou předal tak lehce, jako by nic.

Poslední léta byl Arnošt úzce svázán s Centrem Franze Kafky. Bil se za nás jako lev. Chodil k nám každý den pro vzkazy, poštu a v knihkupectví podepisoval knihy.

Jedním z adresátů byl také Jiří Stránský. Napsal mu věnování - *Stránský, ty děvko, neodvažuj se být lepší spisovatel než já. Jsi na nejlepší cestě. Dej si na mě pozor. S obdivem a rád Arnošt.*

S Arnoštem Lustigem odchází generace, která ještě mohla zprostředkovat lidem obraz něčeho, co si ani ve snu nemohou představit. Ztratit mámu, tátu, dědu, sourozence, celou rodinu. Zvēr-

stva nacismu. Přišel o nejkrásnější léta dospívání, ale získal celoživotní téma pro svou literární tvorbu.

Jedním z tajemství přitažlivosti Arnošta Lustiga bylo mít rád a radovat se, i když ti zrovna není do smíchu - napsala v doslovu Marie Vodičková.

To mu vydrželo až do konce.

Odešel Arnošt Lustig, spisovatel, profesor, přítel a čestný prezident Společnosti Franze Kafky, můj kamarád.

Děkuji, Arnošte, za vše, co jsi pro nás udělal.

Markéta Mališová

Milý Arnošte,

stojím tu dnes se smutkem v duši, abych se s tebou rozloučil, i když biologicky by to vlastně mělo být naopak.

Byl jsem tvůj první *madrich* v Terezíně, když jsi se přišel zařadit do práce mladistvých v ghettu. Pro mě ani pro tebe nebylo lehké vžít se do této organizace se všemi jejími příkazy i zákazy. Ale nakonec nám to pomohlo přežít tuto nelehkou dobu ve zdraví na těle i na duši. Byl jsi dobrý „syn“ a kamarád, a v rámci svých možností jsi ze všech svých sil pomáhal i jiným.

Nečekané bezpráví a krutost ovlivnily tvůj vývoj, a navzdory svému mládí jsi se stal chápavým účastníkem všeho, co se kolem nás dělo, nejen v Terezíně, ale i v dalších, daleko krutějších podmínkách koncentračních táborů.

Všechny své prožitky z této doby jsi později dokázal jedinečně předat světu prostřednictvím svých knih a přednášek. Věřím, jsem přesvědčen, že se ti alespoň zčásti podařilo změnit mnoho mylných představ i citů čtenářů, ke správnému pochopení šoa. V tisíci svých knihách, vycházejících po celém světě, jsi vysvětlil i nesprávný a nespravedlivý přístup části veřejnosti i politiků k Židům a Izraeli. To zůstane i do budoucna a děkuji ti za to!

Vážil jsem si tě i jako přítele a nemohu zapomenout ani na tvou ženu Věru, ostravskou rodačku, která tě vedla k lásce k Izraeli.

Za všechno dobré, co jsi udělal, ti ze srdce děkuji a tím spíše teď truchlím po vzácném člověku!

Šalom
Petr Erben

Informace o grantu Claims Conference na podporu služeb domácí péče

Terezínská iniciativa je příjemcem několika grantů od CLAIMS CONFERENCE (dále jen CC). Finanční pomoc z těchto grantů je určena výhradně pro klienty, přeživší oběti protizidovské nacistické perzekuce.

Granty na domácí péči jsou koordinovány MUDr. I. Rymešovou, ředitelkou KDP EZRA, společně se sociálními pracovníky židovských obcí v ČR a jsou po dohodě s CC rozdělovány pro potřebné klienty dle jasně zadaných pravidel.

Pro rok 2011 byl schválen grant - GG 12 - German Government, který lze čerpat na služby **pro klienty, bydlící ve vlastním domácím prostředí**.

Konkrétně se jedná o služby poskytované v domácnosti:

- asistenční služby, úklidová služba
- zdravotní služby nehrazené ze zdravotního pojištění
- rehabilitace doporučená a schválená lékařem a nehrazená ze zdravotního pojištění
- zdravotnický materiál
- kompenzační zdravotní pomůcky.

V roce 2011 se do tohoto projektu rozhodly zapojit ŽO Brno, Děčín, Liberec, Karlovy Vary, Olomouc, Ostrava, Plzeň a Praha.

V případě, že potřebujete pomoci zajistit některou z výše uvedených služeb, obraťte se prosím na sociální pracovníci, sociálního pracovníka Židovské obce dle místa bydliště či jejímž jste členem. Poskytnou vám rádi veškeré podrobné informace a dle možností zprostředkují potřebnou pomoc či službu.

Dr. Iva Rymešová

Neobvyklá synagoga

**Michaela Vidláková,
foto Andreas Haensch**

Vlastně mě k ní přivedla souhra náhod. Na podzim 2009 jsem měla v Praze s německou skupinou besedu o šoa. Představili se mi jako Liebigovo gymnázium z Giessenu. Zmínila jsem se, že již léta jezdím přes Giesenu cestou ze Siegenu, kam pravidelně jezdím v lednu v týdnu Mezinárodního dne holocaustu a že jsem dávno chtěla navštívit známé giessenské muzeum interaktivní matematiky, nicméně že mi to nikdy jaksi nevyšlo.

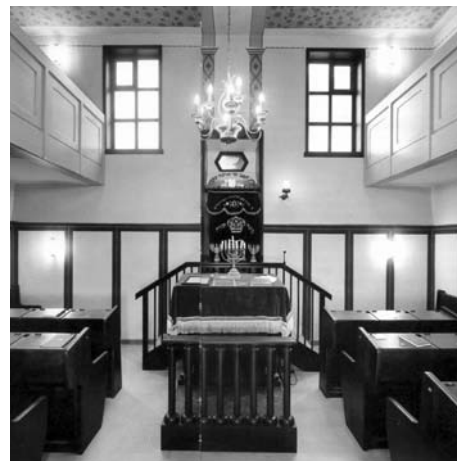
Najednou na podzim 2010 mi přišel e-mail od učitele (učí matematiku a dějepis) z Giessenu, jestli se zase chystám do Siegenu, že bych cestou mohla tentokrát přes víkend Giessen navštívit, že mě upřímně zve. Tak jsem s díky přijala a nabídla, že tedy na oplátku mohu ještě zase v pondělí navštívit jejich školu. To zas s radostí přijal on.

V sobotu před polednem mě vyzvedl na nádraží, provedl městem a zeptal se, co mě zajímá. Samozřejmě tedy ono Mathematicum a jako chemika i Liebigovo muzeum a také židovská minulost a přítomnost ve městě. Sobotní odpoledne jsme tedy věnovali vědě - ta krásná nostalgie ve starobylých chemických laboratořích, kde jsem měla chuť si pohladit každou křivuli, potom tři hodiny s matematickými hrami, kde jsem si

mohla vlastníma rukama ověřit např. platnost Pythagorovy věty.

V neděli pak cesta za židovskými památkami: starý a nový židovský hřbitov - oba byly součástí městského hřbitova a tedy uklizené, ač na tom starém je mnoho náhrobních kamenů povalených. Dozvěděla jsem se, že židovská minulost ve městě (asi 70 000 obyvatel) se datuje od 14.-15. století. Zastavili jsme se i u školy, jejíž tělocvična sloužila ke shromáždění Židů před transportem do Terezína, odtud většina byla poslána dál. Z více než 300 jich přežilo 6. Pamětní deska na škole připomíná tuto neblahou minulost. Většina místních Židů prý stihla ještě včas emigrovat. Také na budově, která stojí na místě bývalé synagogy, vypálené v listopadu 1938, je pamětní deska a na místě hlavní synagogy je pamětní kámen, u něhož dosud ležely věnce, položené při nedávné vzpomínkové slavnosti 27. ledna. Kolem všude stojí nové domy, takže synagogy by stejně válku nepřestály, město bylo silně poničeno bombardováním. Slabá útěcha.

Pak jsme ovšem zastavili u místního židovského centra. Giessenskou židovskou obec tvoří Židé, kteří přišli z bývalého SSSR. Před domem stojí vůz německé policie. Zazvonili jsme. Pan učitel Haensch je členem Společnosti pro křesťansko-židovskou spolupráci. Po naléhavém zvonění nám otevřeli a bez potíží nás pak vpustili dovnitř. Přivítala nás členka vedení obce, pozvala nás dál. V centru právě probíhala výuka náboženství, učitel z Izraele vyučoval několik

chlapců, tak jsme jen nahlédli a nechtěli rušit. Stavba je architektonicky velmi elegantní, v chodbě - hale je pamětní deska se jmény zavražděných. Je tam i malá košer kuchyně a jídelna.

Ovšem to hlavní bylo ve dvoře: hrázděná synagoga. Tato modlitebna přežila v nedaleké vesnici všechny válečné pohromy a kus po kuse byla v nedávných letech rozebrána a znovu postavena ve dvoře židovského centra. Prý už je ale pro svátky pomalu příliš malá. To je ovšem dobrá zvěst.

V pondělí jsem ráno přišla do školy. Gymnázium je velké, má přes 1200 studentů. Měla jsem se setkat se 2 třídami. Jenže místo do třídy mě přivedli do velké jídelny. Prý další třídy by to chtěly také slyšet, tak snad jich přijde kolem 100. Nakonec jich ale bylo přes 200. Tak mi připravili mikrofon. Nakonec přicházely dotazy, ani na všechny nedošlo, museli jsme končit, aby mi neujel vlak.

Jeden ze 150 tisíc Terezínů

Jak mi můj táta zachránil život

MUDr. Raja Žádníková (Engländerová)

Psal se rok 1943. Tyfová epidemie zachvátila terezínské ghetto a hrozi-
vě se šířila. V našem pokoji, kde nás bylo 25, onemocnělo několik
dívek. Po čase jsem dostala tyfus i já. Bylo mi 14 let. Odvezli mě na
izolaci, která byla zřízena v bývalém skladišti, temné místnosti s klenutým
stropem, kde ve dne v noci svítila jen holá žárovka a pouhý pobyt se měnil
v zoufalství. Tady žilo, trpělo a umíralo 50 nemocných. Kdo zemřel, byl ihned
vystřídán novou pacientkou. Nebyly léky, nebylo dost sester, nebyl nikdo,
kdo by podal alespoň sklenici vody. Zbývalo jen čekání na smrt.

Měla jsem tři týdny vysoké horečky. Tělo sláblo, v rozpalené mysli se již
vystřídal nekonečné sny, vůle žít uhasínala a nebyl nikdo, kdo by ji povzbu-
dil. Svůj zápas musel bojovat každý sám. Prostředí, které jsem v záblescích
vědomí vnímala, bylo příliš hrozné, a lépe bylo se opět uchýlit do snění a roz-
plynout se do nicoty.

A v této chvíli, kdy ze života zbýval pouhý záchvěv, mi sestra přinesla
dopis ještě páchnoucí dezinfekcí. Byl od táty. Přinutila jsem se posledním
zbytkem vůle jej přečíst. Nechápat jsem hleděla na čísla a vzorce a snažila
se porozumět obsahu dopisu. Táta psal: „Myslím, že už lenošíš dost dlouho,
jistě se uzdravuješ a je nejvyšší čas se vrátit k učení, abys všechno nezapo-
mněla. Posílám Ti pár matematických příkladů, vypočítej je a pošli zpět.
Opravím je a pošlu ti další.“

Abych tátu nezarmoutila, přinutila jsem se všemi zbývajících silami sou-
středit na vypočítání několika jednoduchých příkladů. Zcela vyčerpaná jsem
složený papírek dala sestře k odeslání.

Za dva dny přišel další dopis s opravenými a několika dalšími příklady.
Začínalo mne to bavit. Pomalu jsem opouštěla svůj snový svět a započal
bolestivý návrat k životu. Ještě přicházely chvíle propadů, ale životu přibýva-
ly síly a odmítal zemřít.

Slabá jako moucha, vyhublá na kost, jsem se znovu učila chodit. Až přišel
den, kdy jsem se připotácela k návštěvnímu okénku a za sklem stál můj táta.
Chvíli jsme se na sebe mlčky dívali. Pak mi po tvářích začaly stékat slzy.
„Proč pláčeš?“ zeptal se hlasem, který se snažil být pevný, „vždyť už ti ta
matika zase docela jde, ale dalo to práci.“

Němci v Praze!

Už mnozí z nás osobně poznali čin-
nost německé křesťanské organizace
Maximilian Kolbe Werk, která pochopi-
la, že to, co se za války stalo, už se nedá
nikterak změnit. Ale stanovila si úkol
zpříjemnit přeživším vězňům jejich
poválečný život. Činí to již několik let
s pozoruhodnou laskavostí a porozumě-
ním a určitě s velkým úspěchem.

Účastníci loňského pobytu v Mni-
chově se proto rozhodli, že na oplátku
pozvou své milé mnichovské pečovatele
Herberta Meinla a Antje Hugle do Čech.
Svou návštěvu začali v Nejdku, kde se
o ně postaral jeden z mnichovských
účastníků, Hanuš Hron, který byl iniciá-
torem pozvání, když se ukázalo, že Her-
bert se v Nejdku narodil.

Na další tři dny se pak přesunuli do
Ostravy, kde o ně pečoval účastník zmi-
ňovaného zájezdu Michal Salomono-
vič. Z vyprávění vím, že jim umožnil
poznat to nejlepší, co lze v Ostravě
vidět a absolvovali i zájezd a prohlídku
Osvětmi.

A posléze 12. dubna přijeli do
Prahy, kde jim Judis Urbanová poskytla
příjemné domácí ubytování a péči.
Ještě týž den s další účastnicí zájezdu,
Evou Macourkovou, vyrazili na pro-
hlídku půvabně zrestaurované vily čes-
kého sochaře a grafika Františka Bílka.
V příjemném prostředí kavárny histo-
rické Písecké brány načerpali sílu
k prohlídce Hradu a přilehlých paměti-
hodností. Odpoledne ukončila procház-
ka Nerudovou ulicí na Malostranské
náměstí. Další den byl na přání hostů
věnován židovské tematice. Začali jsme
Starým židovským hřbitovem. Hosté
byli okouzlení jeho pozoruhodnou
a trochu tajemnou a záhadnou atmosfé-
rou a pečlivě hledali na hrobech už
mnohdy těžko rozpoznatelné symboly.
Navštívili jsme i výstavu v bývalé má-
rnici a zcela náhodně jsme tam našli
vyřezávanou brož kachny a kufr s čís-
lem N 162. Je to transportní číslo Hanu-
še Weinsteina, nyní Hrona, mého bratra
a iniciátora této německé návštěvy.
Věnoval mi ji v Terezíně k 16. naroze-
ninám. Pokračovali jsme přílehlými
synagogami, Pinkasovou, Klausovou,
Staronovou, Maislovou. Španělskou
synagogu jsem jim vysvětlila na dálku,
Jeruzalémskou bezděčně utajila, zapo-
mněla jsem na ni. Byla jsem vděčná za
léta práce v Židovském muzeu, která mi
umožnila přiblížit důležité židovské
objekty a artefakty.

Náš host Herbert Meinl je milovník
a dokonalý znalec života a díla Franze
Kafky. Přešli jsme tedy ještě na Kampu
do Muzea Franze Kafky. Sama už jsem
tam byla, o F. K. nevím ale ani desetinu
toho co náš host, a kdybych se snažila
jim něco vysvětlit, jen bych se
zesměšnila.

Skončili jsme ještě procházkou po
Kampě a občerstvením v kavárně.
V pátek ráno 8. 4. jsme se na Hlavním
nádraží s našimi milými hosty rozloučili
s pocitem, že jim u nás bylo dobře a že
jsem jim alespoň částečně oplatili jejich
laskavou péči při naší loňské návště-
vě Mnichova.

Dopis z Poličky

Dobrý den, zdravím vás z deštivé Poličky a vracím se k naší návštěvě Terezína a děkuji vám za práci a trpělivost s námi.

Efekt se pozvolna dostavuje, až se dívám, jakou potřebu mají studenti o tom, co v Terezíně viděli a slyšeli, mluvit nejen se mnou, ale i mezi sebou a s ostatními spolužáky, dokonce mi dnes Boženka Filipová, naše deskriptivářka, vyprávěla, jak s ní třetíci mluvili o besedě s paní Dagmar Lieblovou. Asi nejsilnější zážitek pro ně byl - člověk z masa a kostí - který je svědkem. Se seminářem pokračujeme v načatém tématu - osobnost Oskara Schindlera a čeká nás návštěva sousedních Svitav.

Uvědomuji si, jak je pro nás důležitá velkorysost Terezínské iniciativy, která finančně plně hradí autobus; mohli jet úplně všichni, kteří projeví zájem, a děkuji vám za zprostředkování. V Poličce teď není situace vůbec jednoduchá, a tak se letos stalo i to, že z 26 žáků kvinty mohlo jet pouze 17 na lyžařský kurs. Důvody nepřítomnosti na zmíněném kurzu jsou vesměs sociální.

Dívala jsem se, že další návštěvu u vás máme rezervovanou na 28. - 29. 4. 2014. Kdo ví, co bude? A ještě bych pro jistotu poprosila o sdělení pozdějšího termínu, který bychom u vás měli v rezervě.

Mějte se moc pěkně a přeji vám sílu a pohodu a zdraví a zachování si osobnosti: Vaše jasné a velmi kultivovaně vedené sdělení směrem ke studentům u nich zaznamenalo velký úspěch - jak jinak, že?

Jana Galgociová

Praha očima zahraničního badatele

Nakladatelství Argo vydalo pozoruhodnou knihu francouzského historika Michela Bernarda „Praha, město evropské avantgardy“. Pozoruhodná je zejména proto, že jeho pohled na Prahu je zvnějšku a tudíž nezaujatý, bez předsudků, ale velice důkladný a neobyčejně zasvěcený.

Obsahuje poznámkový aparát, jmenový rejstřík, bibliografie významných českých výtvarných i literárních umělců, ale i vědců. Nechybí ani obrazová přílo-

ha s reprodukcemi děl našich nejznámějších moderních malířů, od Preislera, Slavíčka, Zrzavého, Filly, Kubišty, až ke Štýrskému, Toyen a Kupkovi, a rovněž sochařů jako byl Bílek či Gutfreund.

Snahou autora je ukázat obraz města s mnohovrstevnatou kulturou, seznámit čtenáře s pražskými umělci, s literáty českými i německými (včetně židovských), prolínání obou kultur a také kontakty s evropským německým i francouzským prostředím. Nepomíjí ani důležité vnitřní i světové politické události, které ovlivňovaly vzájemné vztahy, nejvíce ovšem obě světové války. Zvláště ní zájem věnuje tradiční koexistenci českého, německého a židovského obyvatelstva a problémům i kladům jejich spoluzítí ve městě a státě.

Kniha má 460 stránek, témata jsou probírána velice zevrubně a poučeně, proto jen letmo názvy některých kapitol: Pražská společnost, Čeští a němečtí spisovatelé, Svět Franze Kafky, Pražští spisovatelé a umělci, Hradní křídlo a kultura, Svobodné zednářství (české i německé), Generace avantgardy, Vliv Paříže. Jen těchto pár titulů dává tušit, jakou šíří dílo zabírá a jak zajímavé může být pro zdejšího čtenáře, ale i pro cizince, který se chce seznámit s životem a duchem i historií obyvatel tohoto jistě svérázného a podivuhodného města.

E. Št.

Vzpomínka na holocaust

Pietní vzpomínka na oběti holocaustu ze známé třeboňské rodiny Metzlů proběhla v červnu minulého roku na Masarykově náměstí v Třeboni.

V rámci projektu Kameny zmizelých byly před bývalým domem rodiny Metzlů na Masarykově náměstí č. 96/1 instalovány pamětní kameny tří bratří: Karla, Viktora a Felixe. Tyto kameny mají rozměr 10 × 10 × 10 cm, je na nich vyryto jméno oběti, rok narození, datum transportu do koncentračního tábora a místo úmrtí. Jsou položeny do chodníku před dům, kde dotyčný člověk žil. Autorem projektu je německý umělec Günter Demnig. Instalace kamenů v Třeboni je jednou z prvních mimo-pražských akcí tohoto druhu, která u nás probíhá od roku 2008.

Pietní vzpomínky se zúčastnil starosta města Třeboň, zástupci Židovské obce, kanadská velvyslankyně v ČR, zástupci

České unie židovské mládeže a členové rodiny, včetně tří potomků obětí.

Po instalaci kamenů byl v třeboňském kině promítnut hraný dokument Uvnitř Hanina kufříku. Film vypráví osud Haničky, dcery třeboňského rodáka Karla Bradyho Metzla, která roku 1944 zemřela v plynové komoře koncentračního tábora Osvětim. Její kufřík se stal hlavním artefaktem nově vzniklého centra evropského holocaustu v japonském Tokiu. Ředitelka tohoto centra Fumiko Išioka se vydává na cestu napříč kontinenty hledat stopy po malé majitelce kufříku. Záhada Hanina kufříku ji vrátí o sedmdesát let zpátky k malé dívce a její rodině, která žila šťastně v Československu, než došlo k nacistické okupaci. Po mnoha peripetiích vypátrala Fumiko přeživšího Haniččina bratra Jiřího, jenž žije v kanadském Torontu, a začal se odvíjet neuvěřitelný příběh, jehož plodem je nejen tento hraný dokument, ale i kniha přeložená do několika desítek světových jazyků a rozhlasová i divadelní hra.

Převzato a redakčně upraveno podle článku Daniela Hermana v měsíčním zpravodaji Lázeňská Pohoda – Třeboň

Prosba

Jsem studentem historie a zajímám se o židovskou populaci v **Beněšově u Prahy** (a také blízkého okolí, včetně Vlašimi), která zde žila až do roku 1942, než byla vystěhována a poté odvečena do koncentračních táborů, odkud se téměř nikdo nevrátil. Z důvodu, že po nich nezbyly téměř žádné prameny apod., bych se rád obrátil na všechny čtenáře, kteří jsou příbuznými či známými zdejších židovských rodin a byli by mi ochotni o nich vydat jakékoliv svědectví. Uvítal bych také jejich fotografie, pokud by je někdo vlastnil. Má výzva se týká také těch, kteří zde žili a odstěhovali se již před začátkem války.

Dále bych byl také vděčný za jakékoliv informace o pražské židovské rodině, do které se měla provdat herečka **Eliška Pleyová** (Plochová; 1910-1942).

Velmi děkuji za každou informaci.
Petr Šraier - tel. č. 724 122 984,
petr.sraier@seznam.cz

Ukázka z výtvarných prací školní mládeže po návštěvě Terezína

Ondřej Wolf, 11 let, ZŠ Elišky Krásnohorské

Jaakov Levy, velvyslanec Státu Izrael, Tomáš Töpfer, senátor, Miroslava Němcová, předsedkyně Poslanecké sněmovny PČR, a u mikrofonu Tereza Štěpková, Institut Terežínské iniciativy.

Jom ha-šoa pod Ludmilou

Jom ha-šoa, Den vzpomínání na oběti holocaustu, připadl tento rok na pondělí 2. května. Nadační fond obětem holocaustu a Institut Terežínské iniciativy pořádaly opět od 14 do 17 hodin veřejné čtení jmen obětí holocaustu na pražském náměstí Míru, hned pod kostelem sv. Ludmily.

Veřejné připomínky se zúčastnili nejen pamětníci šoa, významné osobnosti veřejného a kulturního života, představitelé židovských i romských organizací, ale i všichni ti, kteří chtěli vzpomenout na své blízké či jen vyjádřit svůj postoj občanské odpovědnosti. Čtení jmen se zúčastnili například předsedkyně Poslanecké sněmovny PČR Miroslava Němcová, senátor Tomáš Töpfer, velvyslanec Státu Izrael J. E. Jaakov Levy, primátor Prahy Bohuslav Svoboda, vedoucí Úřadu vlády ČR Lubomír Poul, Táňa Fischerová a viceprezident Mezinárodního osvětivského výboru Felix Kolmer.

A také mnoho dalších a nejen z Česka, ale i turistů ze zahraničí, kteří šli možná *jen tak kolem*. Konečně, dlouhá řada lidí čekajících s listem papíru v ruce, až na ně *přijde místo u mikrofonu*, je toho nejlepším důkazem.

Záštitu nad celou akcí převzal pan Václav Havel.

Text i foto: mist

Bankovní poplatky

Díky Gustavu Gärtnerovi, našemu členu, jsme se od kanceláře Claims Conference v Tel Avivu dozvěděli, že banky v zahraničí nezatěžují bankovními poplatky finanční příspěvky CC přeživším holocaust. Zaslali jsme proto bankám v Česku níže uvedený dopis i s přípisem CC.

Zatím jsme obdrželi kladnou odpověď pouze od Raiffeisenbank. Kontaktní osobou je Ing. Petr Rögner, centrála Praha, Hvězdova 2b, 140 78 Praha 4, tel. 234 401 764, e-mail: petr.roegner@rb.cz.

Pokud tedy dostáváte platby od CC na svůj účet u této banky, obraťte se na něj. Členy TI, klienty ostatních bank, prosíme, aby tajemníci TI Martě Jodasové (tel.: 222 310 681) sdělili jméno banky, u které mají účet, a své telefonní číslo, abychom je mohli o případné kladné odpovědi jejich banky informovat.

TEREZÍNSKÁ INICIATIVA - MEZINÁRODNÍ TEREZÍNSKÉ SDRUŽENÍ

TEREZÍN INITIATIVE - INTERNATIONAL TEREZÍN ASSOCIATION

THERESIENSTÄDTER INITIATIVE - INTERNATIONALE THERESIENSTADT-VEREINIGUNG

110 00 Praha 1, Maiselova 18 ♦ Tel/fax (+420)222310681 ♦ E-mail: terezinskainiciativa@cmail.cz ♦
www.terezinstudies.cz

IČO: 14868393

GE Money Bank, a.s., ČSOB, Hypoteční banky, Česká spořitelna, Komerční banka,
Raiffeisenbank, Poštovní spořitelna, Unicredit

Praha dne 12. 4. 2011

Vážení,

V zastoupení našich členů (Vašich klientů) přeživších holocaust, si dovoluujeme Vám postoupit přiložený přípis od Conference on Jewish Material Claims Against Germany z Izraele a upozornit na jeho poslední odstavec - bez dalšího komentáře.

Jsme přesvědčeni, že i Vaše banka se připojí k těm, kdo upustil od vybírání poplatků za tyto platby.

U nás se to týká také plateb tzv. důchodů za práce v ghettech (Ghettorente ZRGB).

Věříme, že od Vás brzy obdržíme příznivou odpověď na tuto naši výzvu, abychom o tom mohli naše členy - Vaše klienty informovat.

S díky a pozdravem
Za Terezínskou iniciativu

PhDr. Dagmar Lieblová, předsedkyně TI

**Terezínská
iniciativa**

Vydává Terezínská iniciativa, Jáchymova 3, Praha 1. Tel./fax: 222 310 681, e-mail: terezinskainiciativa@cmail.cz.

Redakční rada: Eva Fantová, Doris Grozdanovičová, Božena Guttmannová, Anna Lorencová, Michal Stránský, Eva Štichová

Bankovní účty: v Kč: 59433011/0100, v EUR: 342781234555011/0100, v USD: 348331234555011/0100

Číslo 55 vyšlo v květnu 2011.

MK ČR E 10779